

Litvínov, Unipetrol RPA, 13.8.2015

Prevence závažných havárií

Ing. Martina Pražáková

Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v.v.i.
Odborné pracoviště pro prevenci závažných havárií

prazakova@vubp-praha.cz

ČVUT, 7. 3. 2017

www.vubp.cz

Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v.v.i.

www.bozpinfo.cz

VÚBP, v.v.i.

- veřejná výzkumná instituce
- zřizovatel - Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
- výzkum v oblasti bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci
- analytické a koncepční pracoviště v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci
- podpora plnění úkolů orgánů státní správy na úseku bezpečnosti práce naplňování požadavků EU
- technická normalizace, zkušebnictví a certifikace se zaměřením na posuzování shody osobních ochranných prostředků

VÚBP a PZH

- Pro podporu všech zainteresovaných subjektů v oblasti prevence závažných havárií na celorepublikové úrovni působí při VÚBP

EXPERTNÍ PRACOVISŤĚ →

- Odborné pracoviště pro prevenci závažných havárií
- Centrum prevence a omezování rizik závažných havárií

Odborné pracoviště pro prevenci závažných havárií

- posuzování a hodnocení úplnosti a odborné správnosti bezpečnostních dokumentací podle zákona o PZH
- pověření ministrem životního prostředí podle zákona o PZH - zpracování posudků bezpečnostní dokumentace
- odborná příprava pracovníků státní správy
- poradenská činnost k aplikaci zákona o prevenci závažných havárií

System prevence závažných havárií

- systém nastavený pro objekty s nebezpečnými chemickými látkami a směsmi
- systém napomáhající předcházení vzniku nežádoucích událostí jako je **toxický rozptyl, požár, výbuch, únik látky do vodního prostředí**
- systém zabývající se vlivem těchto nežádoucích událostí na **životy a zdraví lidí a zvířat, životní prostředí a majetek** v objektech a jejich okolí

CÍL PZH →

snížit pravděpodobnost vzniku a omezit následky závažných havárií

Koho se systém PZH týká?

- tato problematika se týká právnických a podnikajících fyzických osob, které užívají nebo budou užívat objekt s nebezpečnými chemickými látkami a směsmi
- **široká škála objektů**, velmi rozdílná množství NCHL a rozdílné způsoby nakládání (sklady NCHL, jednoduché chemické výroby, velké chemické podniky...)
- **v ČR je zařazených 216 objektů** (únor 2017)

V EU je systém prevence havárií pojmenován podle havárie v italském městě **SEVESO**

(r.1976, únik toxických dioxinů, rozsáhlá kontaminace okolí, trvalé následky)

Továrna v Sevesu

<http://www.flanet.org/download/publications/idossier/sevesouk.pdf>

<http://varenya.hubpages.com/hub/Seveso-man-made-disaster>

www.vubp.cz

Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v.v.i.

www.bozpinfo.cz

Právní rámec v EU

- SEVESO I - směrnice Rady 82/501/EEC z r. 1982
- SEVESO II - směrnice Rady 96/82/ES z r. 1996
- úprava směrnice – 2003/105/EC

- **SEVESO III**
- směrnice Evropského parlamentu a Rady **2012/18/EU ze dne 4. července 2012** o kontrole nebezpečí závažných havárií s přítomností nebezpečných látek
 - změněný systém klasifikace chemických látek a směsí tzv. *nařízení CLP*
 - s účinkem od 1. 6. 2015 zrušeno SEVESO II

CLP

Nařízení CLP

CLP – Classification, Labelling and Packaging of substances and mixtures

- nařízení (ES) č. **1272/2008** o klasifikaci, označování a balení látek a směsí
- přímo použitelný předpis EU
- uplatňuje se pro látky od **1. 12. 2010** a pro směsi od **1. 6. 2015**

Klasifikace a označování látek

- **Třída nebezpečnosti** – povaha nebezpečnosti fyzikální, pro zdraví, pro ŽP
- **Kategorie nebezpečnosti** – upřesnění závažnosti, rozdělení kritérií v rámci třídy nebezpečnosti
- **Výstražný symbol nebezpečnosti** - GHS01 – GHS09

- např.:
- **Signální slovo** – „nebezpečí“ a „varování“
- Standardní věta o nebezpečnosti – **H věta**
- Pokyny pro bezpečné zacházení – **P věta**

TŘÍDY NEBEZPEČNOSTI

1. Výbušnina
2. Hořlavý plyn
3. Hořlavý aerosol
4. Oxidující plyn
5. Plyny pod tlakem
6. Hořlavá kapalina
7. Hořlavá tuhá látka
8. Samovolně reagující látka nebo směs
9. Samozápalná kapalina
10. Samozápalná tuhá látka
11. Samozahřívající se látka nebo směs
12. Látka nebo směs, která při styku s vodou uvolňuje hořlavé plyny
13. Oxidující kapalina
14. Oxidující tuhá látka
15. Organický peroxid
16. Látka nebo směs korozivní pro kovy
17. Akutní toxicita
18. Žíravost/dráždivost pro kůži
19. Vážné poškození očí / podráždění očí
20. Senzibilizace dýchacích cest / senzibilizace kůže
21. Mutagenita v zárodečných buňkách
22. Karcinogenita
23. Toxicita pro reprodukci
24. Toxicita pro specifické cílové orgány - jednorázová expozice
25. Toxicita pro specifické cílové orgány - opakovaná expozice
26. Nebezpečná při vdechnutí
27. Nebezpečný pro vodní prostředí
28. Nebezpečná pro ozonovou vrstvu

Kategorie nebezpečných látek v PZH

- Nebezpečnost pro zdraví (látky toxické)
- Fyzikální nebezpečnost (látky výbušné, hořlavé, oxidující, samozápalné)
- Nebezpečnost pro životní prostředí (látky nebezpečné pro vodní prostředí)

- Jiná nebezpečnost (např. látky, které při styku s vodou uvolňují hořlavé plyny)

Jak je řízena PZH v ČR?

System ukládá provozovatelům objektů povinnost:

- zavést veškerá opatření k zabránění vzniku závažné havárie
- stanovit postupy k jejímu zvládnutí pro případ, že havárie nastane i přes přijatá opatření

V ČR je tento systém nastaven od roku 2000

(předchozí – **zrušené** – zákony č. 353/1999, 82/2004, 349/2004, 59/2006, 488/2009 Sb.)

ZÁKON O PREVENCI ZÁVAŽNÝCH HAVÁRIÍ

č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi

a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon o PZH č. 224/2015 Sb. (1/2)

- transponuje směrnici SEVESO III
- ve Sbírce zákonů byl vyhlášen 11. září 2015
- **účinný je od 1. října 2015**
- nahradil zákon č. 59/2006 Sb.
- nepředstavuje koncepčně novou právní úpravu
- stávající systém prevence přejal, rozvinul a zpřehlednil

Zákon o PZH č. 224/2015 Sb. (2/2)

- **stanoví povinnosti právnických nebo podnikajících fyzických osob**, které užívají nebo budou užívat objekt s NL
- **stanoví působnost orgánů veřejné správy** na úseku PZH
- **definuje minimální množství** jmenovitě vybraných nebezpečných látek a kategorií nebezpečných látek, která jsou určující pro zařazení objektu (skupina A nebo B)

Stanovení působnosti zákona o PZH

Příloha č. 1

„Minimální množství nebezpečných látek, která jsou určující pro zařazení objektu do skupiny A nebo do skupiny B a pro sčítání poměrného množství nebezpečných látek“

Příklady kvalifikačních množství

Nebezpečná látka	Skupina A (množství v tunách)	Skupina B (množství v tunách)
LPG a zemní plyn	50	200
chlor	10	25
acetylen	5	50
methanol	500	5 000
benzíny	2 500	25 000
těžké topné oleje	2 500	25 000
bezvodý amoniak	50	200

Záměr zákona o PZH

- ucelená představa provozovatele o existujícím riziku → **účinné řízení rizika** → minimalizace možnosti vzniku závažné havárie
- vyhledávání a hodnocení rizika v objektu provozovatelem
- analýza dosavadních preventivních opatření →
- posouzení, zda preventivní bezpečnostní opatření jsou ve vztahu k identifikovaným rizikům dostatečná → **přiměřená technická a organizační opatření**

Základní kroky směřující k účinnému řízení rizika

- **Posouzení rizik** - identifikace, analýza a hodnocení rizika závažné havárie
 - ❖ včetně analýzy spolehlivosti a chybování lidského činitele
- **Popis systému řízení prevence závažné havárie**
 - ❖ Zásady, cíle a politika PZH
 - ❖ Popis systému řízení bezpečnosti
- **Posouzení přiměřenosti preventivních bezpečnostních opatření**
 - ❖ v návaznosti na výsledky analýz a hodnocení rizik
 - ❖ případně návrhy dodatečných opatření

Základní ustanovení zákona

- **Zařazení do skupiny A nebo B** – na základě klasifikace látky a množství látky; protokol o nezařazení ($>2\%$; $\leq 2\%$), návrh na zařazení
- **Posouzení rizik závažné havárie**
- **Zpracování základní bezpečnostní dokumentace**
 - Bezpečnostní program
 - Bezpečnostní zpráva

Bezpečnostní dokumentace + další povinné dokumenty

Skupina A

- **Bezpečnostní program (BP)**
- Plán fyzické ochrany

Skupina B

- **Bezpečnostní zpráva (BZ)**
- Plán fyzické ochrany
- Vnitřní havarijní plán
- Podklady pro stanovení zóny havarijního plánování a vnějšího havarijního plánu

Náležitosti obsahu BP a BZ

Bezpečnostní dokument musí obsahovat tyto části:	BP	BZ
Základní informace o objektu	X	X
Technický popis objektu		X
Informace o složkách ŽP v okolí objektu		X
Posouzení rizik závažné havárie	X	X
Popis zásad, cílů a politiky prevence závažných havárií	X	X
Popis systému řízení bezpečnosti	X	X
Popis preventivních bezpečnostních opatření		X
Závěrečné shrnutí	X	X

Další povinnosti a ustanovení

	Havarijní plánování
	Nové objekty
	Pojištění odpovědnosti za škody vzniklé v důsledku závažné havárie
	Informování veřejnosti
	Kontrola
	Výkon veřejné správy
	Správní delikty
	Ustanovení společná, zmocňovací, přechodná a zrušovací

Informování veřejnosti a zapojení dotčené veřejnosti

Každému je garantováno **právo žádat informace o zařazených objektech.**

- Krajské úřady jsou povinny aktivně zpřístupňovat informace:
 - ✓ o rizicích spojených s užíváním objektů
 - ✓ o přijímaných bezpečnostních opatřeních
 - ✓ o žádoucím chování obyvatel v případě závažné havárie

(na internetu, navíc pro objekty ve skupině B adresná distribuce veřejnosti v zóně havarijního plánování, např. informační leták)

Kontrola dodržování povinností

- integrovaná inspekce
- koordinační úloha České inspekce životního prostředí
- kontrola v pravidelných intervalech:
 - **objekt ve skupině A – nejméně jednou za 3 roky**
 - **objekt ve skupině B – nejméně jednou za rok**

Prováděcí předpisy

- **vyhláška č. 225/2015 Sb.**, o stanovení rozsahu bezpečnostních opatření fyzické ochrany objektu zařazeného do skupiny A nebo skupiny B
- **vyhláška č. 226/2015 Sb.**, o zásadách pro vymezení zóny havarijního plánování a postupu při jejím vymezení a o náležitostech obsahu vnějšího havarijního plánu
- **vyhláška č. 227/2015 Sb., o náležitostech bezpečnostní dokumentace a rozsahu informací poskytovaných zpracovateli posudku**
- **vyhláška č. 228/2015 Sb.**, o rozsahu zpracování informace veřejnosti, hlášení o vzniku závažné havárie a konečné zprávy o vzniku a dopadech závažné havárie
- **vyhláška č. 229/2015 Sb.**, o způsobu zpracování návrhu ročního plánu kontrol a náležitostech obsahu informace o výsledku kontroly a zprávy o kontrole

Přílohy k vyhlášce č. 227/2015 Sb. o náležitostech bezpečnostní dokumentace

- Způsob provedení **posouzení rizik** závažné havárie a jeho rozsah
- Náležitosti charakteristiky **systému řízení bezpečnosti** a struktura popisu tematických oblastí systému řízení bezpečnosti
- Struktura **bezpečnostního programu** a obsah jeho částí
- Náležitosti obsahu záznamu o provedeném **přezkumu bezpečnostního programu**
- Náležitosti obsahu **bezpečnostní zprávy**
- Náležitosti obsahu **zprávy o posouzení bezpečnostní zprávy**
- **Náležitosti obsahu posudku** včetně kritérií hodnocení návrhu bezpečnostní dokumentace
- Struktura **vnitřního havarijního plánu**
- Náležitosti obsahu podkladů pro **stanovení zóny havarijního plánování a zpracování vnějšího havarijního plánu**

Orgány veřejné správy

Ministerstvo životního prostředí = ústřední orgán

Ministerstvo vnitra

Český báňský úřad a obvodní báňské úřady

Česká inspekce životního prostředí

krajské úřady

Státní úřad inspekce práce a oblastní inspektoráty

hasičské záchranné sbory krajů

krajské hygienické stanice

KÚ a schvalování dokumentací

- Provozovatel dokument **zpracuje** a **zašle** krajskému úřadu
- Krajský úřad zašle dokument dotčeným orgánům a dotčeným obcím a „zpracovateli posudku“
- Krajský úřad **rozhodne** na základě posudku, vyjádření dotčených orgánů, vyjádření dotčených obcí a připomínek veřejnosti
- Krajský úřad vyzve provozovatele k odstranění nedostatků nebo rozhodne o schválení
- Krajský úřad vydává rozhodnutí a závazná stanoviska

MŽP

- MŽP plní úlohu odvolacího orgánu (ve vztahu k rozhodnutím KÚ)
- **MŽP pověřilo zpracovatele posudku** (právníckou osobu ke zpracování posudků „návrhů bezpečnostní dokumentace“ a “posouzení rizik závažné havárie“)

Správní poplatky

- Vydání rozhodnutí krajského úřadu o schválení bezpečnostní dokumentace je **zpoplatněné**.
- Výše správního poplatku je stanovena **diferencovaně** v závislosti na jednotlivých typech schvalované bezpečnostní dokumentace.
- **Správní poplatky jsou stanoveny v následující výši:**

Přijetí žádosti o schválení	
a) návrhu bezpečnostního programu prevence závažných havárií	Kč 40 000
b) aktualizace bezpečnostního programu prevence závažných havárií	Kč 20 000
c) návrhu bezpečnostní zprávy	Kč 60 000
d) aktualizace bezpečnostní zprávy	Kč 30 000
e) návrhu zprávy o posouzení bezpečnostní zprávy	Kč 15 000
Přijetí žádosti o vydání závazného stanoviska podle zákona o prevenci závažných havárií	Kč 25 000

Děkuji za pozornost

